

Yozlaşmanın Önlenmesinin ve Kamu Hizmetinde Kalitenin Aracı Olarak *Etik*

*YASAMA VE YARGI ETİĞİ
ALANINDAKİ GELİŞMELER
ULUSLARARASI KONFERANSI
Ankara – 18 Şubat 2009*

Ömer ATALAR
Kamu Görevlileri Etik Kurulu
Uzman / Proje Sorumlusu

A decorative graphic on the left side of the page. It consists of a vertical orange bar on the far left. To its right, a horizontal blue bar extends across the page. The blue bar has a rounded left end that overlaps the orange bar. The top of the orange bar has a rounded corner on its right side.

MERHABA

Ön kabul : insan özünde iyidir!

- Her kamu görevlisi de dolayısıyla özünde iyidir.
- Güven esastır.
- “Güven iyidir, kontrol daha iyidir” Alman atasözü.
- Hedef birliği unutulmadığı sürece denetim, güvensizlik ve karşıtlık anlamı taşımaz.
- Daha iyiyi hedeflemek ve bu uğurda çalışmak kurumlara canlılık verir.
- Sürekli bir yenilenme (moda tabiriyle “inovasyon”) olmazsa kokuşma/yozlaşma başlar.

Sabah Gazetesi - 17 Şubat 2009 “14 trafik polisi rüşvetten gözaltında”

Aralarında **1 emniyet amiri**, **1 başkomiser** ve 12 polis memurunun da bulunduğu **35 kişi**, taksiciler ve minibüsçülerden belirli aralıklarla rüşvet aldıkları iddiasıyla gözaltına alındı. Ankara Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ekipleri, bazı taksici ve minibüsçülerin **rüşvet** karşılığı kayırıldığı ihbarı üzerine, aylar öncesinden Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü'nde görev yapan bir emniyet amiri, bir başkomiser ve 12 polis memurunu takibe aldı. Aylarca telefonlar dinlendi, trafik ekiplerinin, taksi ve minibüs duraklarındaki görevlilerle girdikleri alışverişler, gizlice **kameraya kaydedildi**.

Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatıyla, dün düğmeye basıldı. Aralarında bir emniyet amiri, bir başkomiser, trafik denetlemede görevli 12 polis memuru ile, bazı taksi ve dolmuş duraklarının başkanlarının da aralarında bulunduğu 35 kişi düzenlenen eşzamanlı operasyonla gözaltına alındı. Zanlı trafik polislerinin, ticari taşıt kullanan kişi ve duraklarla çeşitli ilişkilere girmek suretiyle "**görevlerini kötüye kullandıkları**" iddiası araştırılıyor. Soruşturmanın devam ettiğini belirten yetkililer, gözaltı sayısının artabileceğini kaydetti.

YOZLAŞMAYLA SÜREKLİ MÜCADELE

- Operasyonu yapanın da kolluk personeli olduğu gözden kaçırılmamalı
- “Hastalığı” kabul ve “ilaca/tedaviye” açıklık
- Köklü Devlet geleneğinin yansıması olan mücadele araçları : Ceza yargısı sistemi, disiplin mevzuatı, denetim birimleri
- Denetleyici ve düzenleyici kurullar, kolluk birimlerindeki KOM birimleri, MASAK gibi kurumsal mücadele araçları geliştirildi.
- 25 Mayıs 2004 te TBMM’de kabul edilen 5176 sayılı Kanun ile Kamu Görevlileri Etik Kurulunun :Kurulması
- Kurum ve kuruluşlarda etik komisyonlarının kurulması, etik ilkelerin belirlenmesi, etik sözleşmenin tüm personel tarafından imzalanması

Etik mi? Ahlak mı?

- Etik, TBMM tarafından tercih edildiđi için demokratik bilincin geređi olarak uygulamada desteklenmesi gerekiyor.
- 5 yıllık uygulama sürecinde yerleşti.
- Hareket alanı sağlıyor. Daha nötr / renksiz-kokusuz
- Dil birliği
- Bu tartişma, düzelmeye önemli katkı sağlamadığı gibi bazen engel de oluşturabilir.
- Geride bırakılması yararlı.
- Ahlak kavramı da tamamen dışlanmıyor. Bir yönüyle Kamu Etiği = “Kamuda İř Ahlakı”

“25 Mayıs 2004 Milat mı?” – Hayır.

- Anayasa başta olmak üzere yasal metinlerde zaten vardı.
- Toplumumuzun kültürel temellerinde güçlü şekilde yer alıyor. (Ahi Evran, Mecelle’de hakimin tanımı v.d.)
- Toplumda adalet ve “istikamet” vurgusu yöneten ve yönetilen sınıflar için daima öncelikli bir husus olmuştur.

“25 Mayıs 2004 Milat mı?” – Evet

- Bu alanda ilk özerk kurul
- Bilgi ve deneyim birikimi için merkez
- Re’sen inceleme ve sonuçlandırma yetkisi
- Etik Kültürün yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi görev ve sorumluluğu
- İşin sahibi/sorumlusunu belirlendi
- Ama diğer tüm görevlileri sorumluluktan kurtarmaksızın
- Etik Günü ve Haftası

Bağımsız/münferit bir vak'a mı?

- Ülkenin içinden geçtiği büyük dönüşümün önemli bir parçası
- Anayasanın üçte biri değişti
- Köy toplumundan kent toplumuna geçiş
- 1 milyondan 7 milyona çıkan dernek üyesi
- Toplumun artan etik talebinin dönüştürücü etkisi

Dönüşümün kamuya yansması

- “Memur”
- “Kamu görevlisi” / public officer
- “Kamu hizmetçisi” / public servant
- Vatandaşa/bireye “rica” mı edilmeli
“arz” mı edilmeli?
- ***“Dönüşüm şart! Ama “öteki”
kurumdan başlasın”***

“Üç odada dokuz personelle...”

- **Üç odada dokuz personelle çalışıyor**

RAPORA göre Kurul, Başbakanlık yeni binada kendilerine tahsis edilen 3 oda ve 1 toplantı salonundan oluşan ofiste 9 personelle hizmet veriyor. Kurulda, 2 uzman, 2 uzman yardımcısı, 1 araştırmacı, 1 şef, 2 halkla ilişkiler müşaviri ile 1 memur görev yapıyor.

- Üyelere toplantı başına **148 YTL** huzur hakkı ödeniyor.
- Hürriyet Gazetesi – 23 Ağustos 2008

EKİP ÇALIŞMASI

- Büyük ve köklü devletlerde dönüşüm daha zordur.
- “Organize” yozlaşmaya karşı “organize” işbirliği
- “**Siyasetçi – bürokrat – işadami**” etik kültürün geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında da işbirliğini arttırmalı.
- Binlerce yıllık devlet geleneğinin bilgi ve deneyim birikimine sahip ceza yargısı ve denetim kurumları, yeni kurumlara güçlü şekilde destek ve birikim aktarımı sağlamalıdır.
- Hedefte ve anlayışta birlik sağlanması için tüm taraflarla daha fazla temas ve işbirliği
- Hedef: demokratik toplum düzeninin güçlendirilmesi

Bilgi Edinme – Etik

- Dönüşümün unsurları olarak çıkartılan 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kanunu arasında uygulama işbirliği (Yönetmelik m. 18)
- Daha önce çıkartılmış olan 3628 sayılı Kanunla uygulama işbirliği (Yönetmelik m. 22)
- Denetim Birimlerinin başkanları ile düzenli deneyim paylaşımı toplantıları

Dönüşüme direnç

- Her yenilik endişe doğurur.
- Direnç olacaktır ve bir noktaya kadar tolere edilebilir/hoş görülebilir. Meclis (dolayısıyla millet) iradesine saygısızlık noktası sınırdır.

- Bir süre önce Mecliste grubu bulunan partilere Anayasa, İçtüzük, AB uyum yasaları ve siyasi partiler, seçim, siyasi finansman, siyasi etik kanunlarıyla ilgili 4 uzlaşma komisyonu kurulmasını önerdiğini anımsatan Toptan, kurulan İçtüzük Uzlaşma Komisyonunun uzlaşma metni ortaya çıkardığını kaydetti.

2008 CPI Yorumu

- **Düşük gelir düzeyindeki ülkelerde yerleşik hale gelen yüksek yozlaşma “sürekli bir insani felakete dönüşmektedir.**
- **Sürekli şirket skandallarının da gösterdiği gibi, zengin ülkeler de eski kötü alışkanlıklarına geri dönmektedir.**